

Távtanulás, felnőttképzés ismeretek

Ismerkedés a felnőttoktatással, ezen belül a távoktatással

Az egész életen át tartó tanulás fogalma, szinterei

A formális, a nonformális és az informális tanulás meghatározása és értelmezése az Európai Bizottság 2001-ben kiadott Memorandum az életen át tartó tanulásról című dokumentuma alapján:

- Formális tanulás: oktatási és képzési intézményekben valósul meg, és oklevéllel, szakképesítéssel ismerik el.
- Nem formális tanulás: a rendes oktatási és képzési rendszerek mellett zajlik és általában nem ismerik el hivatalos bizonyítvánnyal. A nem formális tanulás lehetséges szintere a munkahely, de megvalósulhat civil társadalmi szervezetek és csoportok (pl. ifjúsági szervezetek, szakszervezet, politikai pártok) tevékenysége keretében is. Megvalósulhat a formális rendszert kiegészítő szervezetek vagy szolgáltatások révén is (pl. művészeti, zenei kurzusok, sportoktatás vagy vizsgára felkészítő magánoktatás).
- Az informális tanulás – a formális és nem formális tanulási formákkal ellentétben - nem feltétlenül tudatos tanulás, és lehet, hogy maguk az egyének sem ismerik fel tudásuk és készségeik bővülését.

Milyen értelmezések és felosztások találhatók a magyar felnőttoktatással foglalkozó szakemberek körében?

Életet átfogó tanulás		
Tanítás	—————→	Tanulás
Formális	Nonformális	Informális
Óvoda Általános iskola Középiskola Felsőoktatás: - FSZ - Főiskola (Bsc) - Egyetem (Msc) - Phd	Szakképzés Iskolarendszeren kívüli ismeretszerzési formák: - szakmai alapképzés - OKJ képzések - Szakmai továbbképzések Felnőttoktatás Demokratikus közélet Szakszervezetek, pártok, egyházak	Családi, baráti, lakóhelyi kapcsolatok Közművelődés Civil társadalom Média Szabadidő, szórakozás, rekreáció Turizmus
Állam	—————→	Privát szféra
		—————→
		Egyén

(Szokoly M.: Kísélet roma fiatal felnőttek kompetencia-mérésének kidolgozására. ELTE TÓFK Tudományos felolvasóülés. 2003. november.)

A **felnőttoktatás** magában foglal minden, a nem tanköteles korú felnőttek által folytatott, rendszerint iskolarendszeren kívül szervezett képzési formát.

<i>Általános felnőttképzés</i>	<i>Iskolai rendszerű felnőttképzés</i>	<i>Iskolarendszeren kívüli felnőttképzés</i>
Informatikai	Általános iskola	Szakmai alapfokú
Idegen nyelvi	Középiskola (esti, levelező tagozat)	továbbképzés
Politikai (nem pártpolitikai)	Akkreditált felsőfokú szakképzés	Munkaerő-piaci képzés, átképzés
Kulturális (közművelődés)	Főiskola, egyetem (esti, levelező, távoktatási tagozat)	Betanítás, tréning, vezetőképzés, mestervizsga
	PhD képzés	Tartalékosok katonai képzése
		Szakmai továbbképzések (pl. orvosok, könyvvizsgálók stb.)

A felnőttoktatás rendszere Koltai Dénes (2002)

A távoktatás

1. A távoktatás kialakulása, jellemzői

Okai:

- új képzési forma iránti szükséglet
- az oktatási költségek csökkenésének általános igénye
- a modern kommunikációs technológiák megjelenése az oktatás területén is

A távoktatás (nyitott- rugalmas képzés) fogalma;

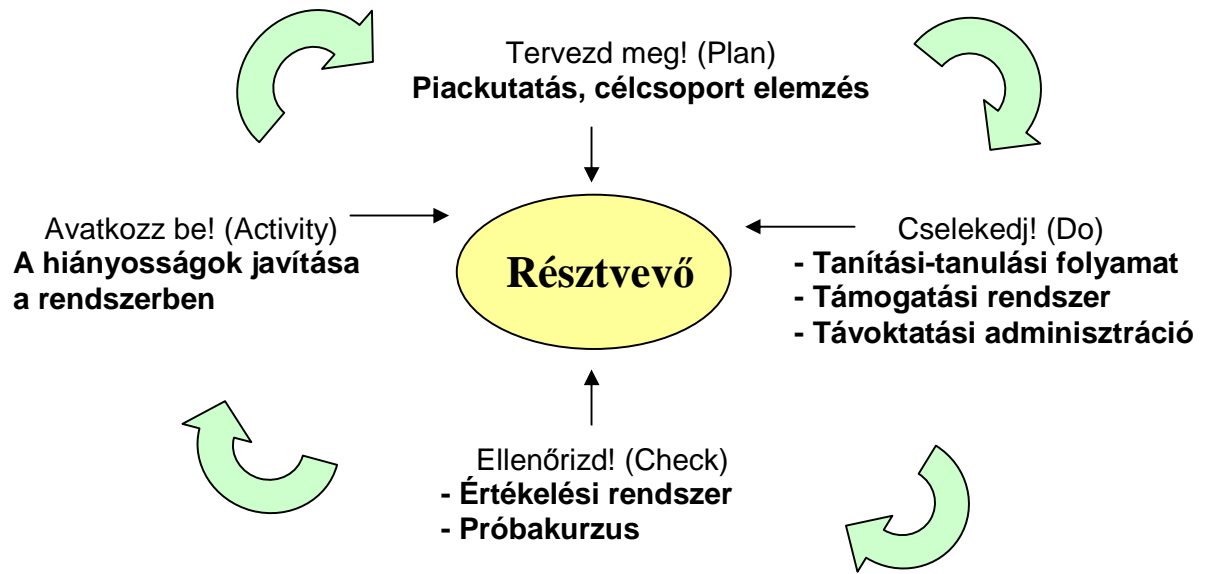
Az ismertebb távoktatási intézmények Magyarországon;

A távoktatás főbb jellemzői:

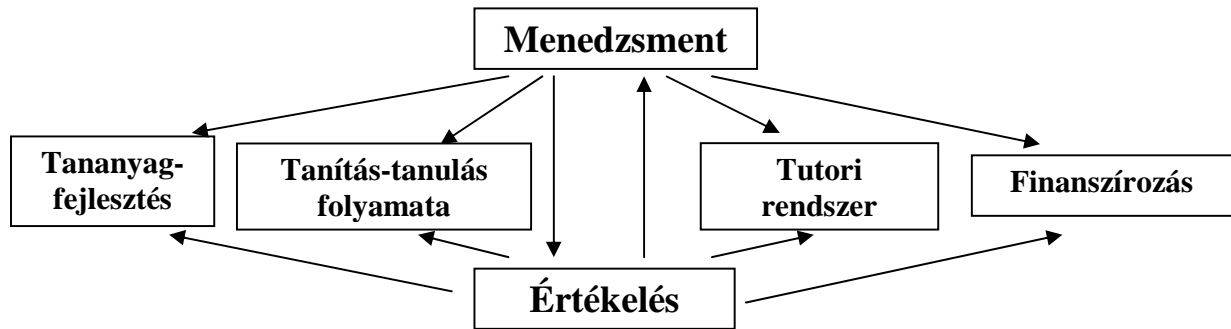
- Az oktatás a távolság legyőzésével valósul meg
- A tanuló új szerepben, megváltozott tanulási környezetben, más eszközökkel és módszerekkel tanul
- Megváltozik a tanító hagyományos ismeretátadó szerepe, újfajta munkamegosztásban speciális feladatokat lát el
- A távoktatást szervező intézmény új és döntő feladatokat lát el a pedagógiai folyamatban
- Új oktatási eszközöket (tananyagot) és módszereket alkalmaznak
- A tanuló önállóan tanul
- Megvalósul a kétoldalú kommunikáció (tanuló és tutor, sőt tanuló és tanuló között is)
- A tanulói motiváció fenntartására csoportos konzultációt szerveznek
- Nagyfokú szervezettség (ipari rendszerszervezési modell) valósul meg az adminisztráció, a tananyagelosztás és a tanítási folyamat területén

A távoktatás tervezése:

A távoktatási rendszer tervezése ciklikus folyamat, amely a tanulók oktatási igényének felméréséből indul, és a távoktatás folyamatán keresztül szerzett tapasztalatok javításával jut vissza a következő kurzus célcsoportjához. Ezáltal az oktatás megújul, és egyre hatékonyabb formában tudja kielégíteni a tanulási igényeket.

Hogyan épül fel a távoktatás rendszere? Az egyes alrendszerek működésének, egymáshoz való kapcsolatának bemutatása.

Az e-learning jellemzői

Az e-learning meghatározása: információs és kommunikációs eszközökkel végzett mindenféle tanulási és tanítási tevékenység.

Az e-learning felhasználási területei:

- 1) Oktatási/képzési forma (pl. távoktatás, vagy vállalati képzések)
- 2) Oktatási eszköz
  - a) beillesztve a jelenléti oktatásba (pl. órai munkában)
  - b) önálló, egyéni felfedező tanulás (pl. házi feladatként internetes keresés, gyűjtőmunka stb.)
- 3) Önálló tanulási mód (pl. önképzés, nem kapcsolódik formális oktatáshoz)

Mit jelent az ún. „blended learning” (kevert típusú) oktatás? Miért terjedt el, melyek az előnyei?

Távtanulás, felnőttképzés ismeretek modul

A megváltozott tanulói-tanári szerepek a távoktatásban

Oktatási cél:

- azoknak a szempontoknak és követelményeknek az összegyűjtése, amelyek segítik a felnőtt tanulókat a megfelelő távoktatási forma és -intézmény kiválasztásában;
- a távtanulás nehézségeinek és a megváltozott tanulói szerepeknek a bemutatása;
- a tanár megváltozott szerepe a távoktatásban.

1. A felnőtt tanuló és a távoktatás

A felnőttek számára sokszor nehéz kérdés annak eldöntése, hogy további szakmai fejlődése érdekében mit, milyen oktatási formában és hol tanuljon? Ennek eldöntéséhez nagyon sok előzetes információ, tapasztalat és önismeret szükséges.

Melyek a megfelelő és színvonalas távoktatást nyújtó szervezetek kiválasztásának szempontjai egy távtanuló számára?

Hogyan válasszak a távoktatásos képzések között? (csoportmunka)

A hagyományos, ill. távoktatásban részt vevő tanulók összehasonlítása:

<i>Hagyományos oktatásban tanulók</i>	<i>Távoktatásban tanulók</i>
Életkor és tudás szempontjából homogén csoportot alkotnak	Kicsi a valószínűsége a homogén csoportnak
Egy közös térben (osztályterem) tanulnak.	Egy mástól távol, térben szétszórva tanulnak.

Állandó ellenőrzés mellett, tanártól „függő viszonyban” fejlődnek.	Közvetlen ellenőrzés nélkül és közvetlen tanári „jelenléttől” függetlenül haladnak előre.
Az intézménynek a tanulókról készített nyilvántartása szegényes, hiszen a tanuló bármikor „kéznél van”, ha a tanító vagy az iskola többet szeretne tudni róla.	A távoktatási központ pontos, mindenre kiterjedő gazdag információkkal rendelkezik a tanulóról (cím, konzultációs tanár, konzultációk időpontja, a tanuló korábbi tanulmányai, és végzettsége, a tanuló által felvállalt képzési idő tartama, osztályzatok, levelezés stb.)
Nincs szükség szervezett „nyomon követésre”	Fontos a tanuló munkájának szervezett és folyamatos „nyomon követése”

(Kovács Ilma: Új út az oktatásban?)

Milyen nehézségekkel néznek szembe a felnőtt tanulók a távoktatásban?

- nem rendelkeznek az önálló tanuláshoz szükséges jártasságokkal,
- a hagyományos oktatásban szerzett tanulási szokásaik, kulturális beállítódásaik nem kedveznek az önállóságra, önképzésre és saját felelősségvállalásra épülő távtanulásnak,
- nem rendelkeznek megfelelő intellektuális függetlenséggel és érettséggel a távoktatásban való részvételhez.
- A felnőttkori tanulási képességek jellemzőinek bemutatása (mechanikus és logikus memória, mentális kondíció).
- Mennyire felkészült Ön a távtanulásra?
- Feladatok a felfogóképesség és a koncentráció ellenőrzésére

2. A tanár megváltozott szerepe a távoktatásban

A távoktatásban a tanulónak nemcsak a saját szerepeit, feladatait kell átgondolnia, hanem azzal is szembesül, hogy más módon és más módszerekkel fogják oktatni, valamint tanára nem a megszokott szerepében lesz jelen az oktatásban.

<i>A tanító régi tevékenységei (hagyományos oktatás)</i>	<i>A tanító új tevékenységei (távoktatás)</i>
<i>Ő a tantárgy szakembere</i>	<i>A középpontban mindig a tanuló áll, a tanító az ő tanulását teszi lehetővé, illetve segíti, támogatja</i>
<i>Ő a tananyag „legfőbb forrása”</i>	<i>A tananyagot a különböző médiák hordozzák</i>
<i>Ő a tartalom közvetítésének fő eszköze, előadó (művész), csoportos foglalkozások vezetője stb. A tankönyv, jegyzet, munkafüzet csak kiegészíti az ő tevékenységét.</i>	<i>A tananyag tartalmát tanítói tevékenység eredményeképpen ugyan, de a médiák segítségével közvetítik, hiszen a távoktatásban nincsenek előadások, sem szemináriumok.</i>
<i>Mindig a tanóra középpontjában áll</i>	<i>Mivel nincs tanóra, s mivel a tanulási-tanítási folyamat központi eleme a tanuló, a tanító „csak” segítő, támogató funkciókat lát el, például a konzultációk során</i>
<i>Tananyagot ír vagy készít (többnyire) egyedül, de saját koncepciója alapján</i>	<i>Teamben dolgozik, közös koncepció alapján (oktatócsomag készítésében részt vevő munkatárs)</i>
<i>Teljes tantárgyat tanít vagy oktat (előadást tart, szemináriumot vezet stb.)</i>	<i>Segít a tananyag illetve az oktatócsomag használatában</i>

<p><i>Szemtől-szemben tanít</i> (valós időben, a tanulóval azonos helyiségben)</p>	<p>Távolról <i>irányítja, segíti tanulót tanulási munkájában</i> (az aszinkron távoktatásban a tanulók térben és időben is távol vannak tőle, a szinkron távoktatásban valós időben tanít és „csak” a tér adta távolságot kell áthidalnia)</p>
<p><i>A tanulókkal azonos tanteremben, csoport előtt „szerepel”</i></p>	<p>„<i>Előre gyártja</i>” a tananyagokat nagy tömegek számára, és távolról egyénenként (pl. levelezéssel, telefonos vagy számítógépes üzenetváltással) <i>segíti a tanulót</i></p>
<p>A tanító a tanulók kérdéseire, megjegyzéseire <i>azonnali improvizációval reagál, szemtől-szembeni visszajelzést ad</i></p>	<p>A <i>tanítói improvizáció</i> lehetősége szinte <i>kizárt</i>, a tanító általi <i>visszajelzés helye és ideje</i> többnyire <i>előre tervezett</i> (a hagyományos távoktatásban időbeli késéssel valósul meg; a szinkron távoktatás valós időben, de térben távolról, az új technológiák segítségével oldja meg a visszacsatolást)</p>
<p><i>A tanító folyamatosan ellenőrzi és értékeli a tanuló munkáját, „beolvasztva” azt a tanórai foglalkozásokba (felelés, röpdolgozat, dolgozat formájában)</i></p>	<p>A tanító a tanulók számára <i>önellenőrző feladatokat épít be a tananyagba; a folyamatos ellenőrzést és értékelést „pontszerűen” végzi</i> a levelezés és a konzultációk során</p>

<p><i>A tanító a tanuló írásbeli feladatait otthon (vagy a tanári szobában) javítja, de az órán szóbeli megjegyzésekkel is kiegészíti</i></p>	<p><i>A tanuló írásbeli feladatait az előre betervezett határidőknek megfelelően a tanulótól távol (otthon vagy a munkahelyén) javítja és megjegyzéseit írásban, levélben küldi el a tanulónak (olykor telefonon vagy élőszóval)</i></p>
<p><i>Tanórákon és azokon kívül is gyakran találkozik a tanulókkal</i></p>	<p><i>A tanulókkal az előre megtervezett „érintkezési pontok” alkalmával találkozik, kevés a lehetőség a spontán találkozásokra (kivétel a forrásközponti modell esetében)</i></p>

(Kovács Ilma: Új út az oktatásban)

Távtanulás, felnőttképzés ismeretek modul

Ismerkedés a távtanulással

Oktatási cél:

- azoknak a sajátosságoknak a bemutatása, amelyek meghatározzák a távtanulás kereteit és módját;
- a távoktatás folyamatán keresztül a távtanuló feladatának a meghatározása;
- a résztvevők egyes tanulási képességeinek mérése elektronikus tesztek segítségével.

1. A távoktatás résztvevők igényei

A távoktatásban tanulók összlétszámán belül a felnőttek aránya eléri a 80%-ot (a fennmaradó 20% mozgássérült, vagy olyan a szüleivel külföldön élő gyerekek, sportolók stb.). A távoktatásban résztvevők célja egyénekenként eltérő, de néhány szempont általánosan is megfogalmazható:

- oklevelet, bizonyítványt, diplomát szeretnének szerezni,
- folytatni akarják megkezdett, de be nem fejezett tanulmányaikat,
- továbbképzésben vagy átképzésben szeretnének részesülni,
- általában „csak” tanulni szeretnének valamit,
- munka mellett szeretnének tanulni, ráadásul minél kevesebb munkaidő felhasználásával (nem akarják elveszíteni a munkahelyüket),
- a tanulás kevés utazással, valamint szállás- és egyéb költséggel járjon,
- csak rövid időt kelljen a családtól távol tölteni,
- ne legyen drága az oktatás és a tananyag.

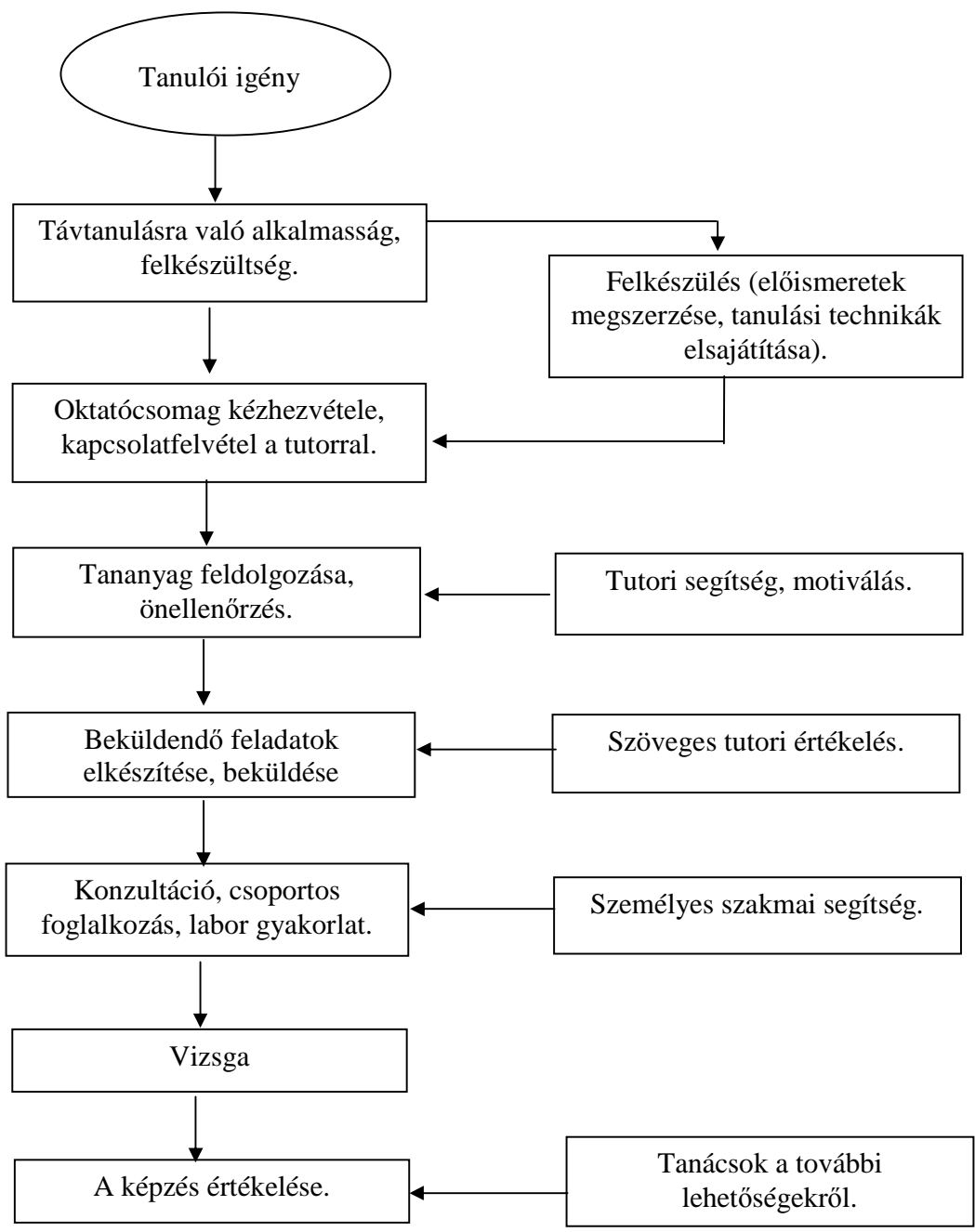
2. A távoktatás előnye-hátránya a tanulásban

<i>Előnyök</i>	<i>Hátrányok</i>
Önálló tanulásra tervezett oktatócsomagok	Alkalmazkodni kell a távoktatás „zárt” rendszeréhez
Tutori segítség	Megfelelő önállóság kell a tanulás tervezéséhez
Az előrehaladás ütemének megválasztása	Felelősséget kell vállalni a tanulásért
A hely megválasztása	Egyedül kell megküzdeni a tanulással
A tanulásra fordított idő megválasztása	Kevesebb (vagy egyáltalán nincs) kapcsolat a tanárral és a tanulótársakkal
A tanulási módszerek megválasztása	
A „tanár” (tananyagok) megválasztása	

3. Hogyan lehet felkészülni a távtanulásra?

A távtanulásban résztvevők nehezen tudják megfogalmazni, hogy mit várnak a távoktatástól, mert nem ismerik a rendszer működésének sajátos szabályait. Ezért fontos tudni, hogy kik és mit várnak el a távtanulótól, ill. önmagának milyen célokat és követelményeket állít fel az, aki sikeresen szeretne tevékenykedni a távoktatásban.

A távoktatás folyamata

A távoktatás megkezdése előtt a tanulónak érdemes átgondolni a tanulási céljait, feltételeit:

- miért akarok tanulni?
- mibe fog kerülni?
- mennyi időt, energiát kell rá biztosítanom?
- mennyire fogja támogatni a munkahelyem és a családom?

A tanulást leggyakrabban akadályozó tényezők:

- a) az információ-hiány
- b) a nem megfelelő tartalom
- c) a nem megfelelő módszerek
- d) a szükséges előképzettség hiánya
- e) az időzítés
- f) a helyszín
- g) a költségek
- h) az aggályok
- i) az otthoni túlterhelés
- j) a testi fogyatékoság
- k) a munkahely

Milyenek a tanulói készségeim, tudok-e még tanulni?

A tanulás külső feltételei mellett a leggyakrabban a tanulási kudarcból való félelem nehezíti a felnőttek tanulását. Bár a tanulási képességek felnőttkorban sem rosszabbak, mint fiatal korban (megállapították, hogy az 50-es éveiben járó felnőtt tanulási képessége a 15-16 éves koráéhoz hasonló, bár a mentális állapota nagyon meghatározó), de egyes jellemzők megváltoznak (pl. a mechanikus memória csökken de jobb a logikus memória).

A felnőttek tanulását befolyásoló tényezők felmérése:

- E-teszt: Az analógiás gondolkodásmód ellenőrzése
- E-teszt: Az absztrakt készségek szintje

Távtanulás, felnőttképzés ismeretek modul

Hogyan lehet az oktatócsomagokból tanulni?

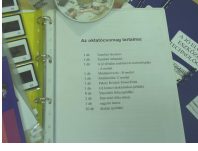

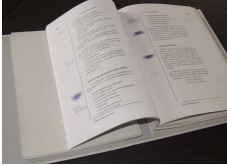

Oktatási cél:

- azoknak a taneszközöknek a részletes bemutatása, amelyek megtalálhatók egy-egy oktatócsomagban;
- a távtanulást segítő tutorok munkájának, feladatainak és a tanulóval való kapcsolattartás formáinak bemutatása;

1. A távoktatási oktatócsomag (tananyag)

A távoktatásban az oktatócsomag tartalmazza mindazt az információt és tanulási tartalmat, amely szükséges az adott képzés sikeres elvégzéséhez.

Miből állhatnak az oktatócsomagok?

Lista az oktatócsomag tartalmáról	Ellenőrizhető vele az oktatócsomag tartalma – első tájékoztató	
Tanulói útmutató	Tartalmazza a képzésre vonatkozó információkat (képző intézmény és munkatársainak adatai, a képzés menete, tanulási ütemterv, tutor elérhetősége, ellenőrzés formája, vizsga stb.)	
Tutori bemutatkozó levél	A képző által biztosított tutor megadja az elérhetőségeit, és bemutatja, miben tud a tanuló segítségére lenni, milyen együttműködést vár el a tanulóktól.	
Távoktatási tankönyv	Felépítésében, módszereiben eltér a hagyományos tankönyvtől. Többnyire moduláris felépítésű, tanulási egységekre bontva, segítő magyarázatokkal, önértékelési lehetőségekkel.	
Hagyományos tankönyv	Nappali képzések színvonalas tananyagai.	
Tanulási útmutató	Hagyományos tankönyv mellé készül, annak feldolgozását segíti. Tanári magyarázatokat,	

	tanácsokat, gyakorlatokat tartalmaz.	
Beküldendő feladatok űrlapja	A tanuló által készített feladatok elvégzéséhez biztosított nyomtatvány.	
Video- és hangkazetta	Tartalmazhatnak tananyagot, vagy egyéb kiegészítő háttéranyagot, illusztrációt.	
Multimédiás Cd, számítógépes hálózati cím, azonosító, jelszó.	Az elektronikus tananyagot vagy Cd formában biztosítják, vagy az interneten elhelyezett oktatóanyag elérését közlik.	
Különbéle tárgyak, eszközök	Pl. szemléltető tárgyak, kísérleti eszközök, szerszámok, stb.	
Segédanyagok	Pl. szöveg- vagy képgyűjtemény, térkép, táblázat stb.	

3. Mi jellemző általánosan a távoktatási tananyagokra?

Önálló tanulásra alkalmas, ezért:

- Tanulási egységeket tartalmaz
- Meghatározza a tanulási célokat és követelményeket
- Rendszeresen összefoglalja, megerősíti a tanultakat
- Sok példát, illusztrációt, képanyagot használ (a figyelem fenntartása)
- Lehetőséget ad a folyamatos önellenőrzésre
- Tanulási tanácsokat tartalmaz (motiváció)
- „Olvasóbarát” stílust alkalmaz
- A tanulói szükséglet alapján készül (tartalmilag-formailag)

- A tanulói (konzulensi, tutori) értékelések során folyamatosan átdolgozásra, javításra kerül

2. Ismerkedés a ttorral

A távoktatásban az önálló tanulást – az oktatócsomagon kívül – számos szereplő segíti.

Résztevő:	Feladat:
– tananyagfejlesztő	– tankönyvek, tanulási útmutatók írása
– tutor	– tutori támogatás
– konzulens	– Konzultációvezetés
– oktatásszervező	– adminisztráció, kapcsolattartás a tanulókkal
– menedzser	– távoktatás tervezés, szervezés, irányítás
– mentor	– szakmai tapasztalat átadása

Ezek közül a legközvetlenebb és legtöbb segítséget a tutor nyújtja.

Attól függően, hogy a távoktatási rendszer milyen tutori modellt alakított ki, a tanuló több ttorral kerülhet kapcsolatba:

- program tutor
- csoport tutor
- tantárgyi szakértő tutor
- lelki segítő tutor

Kik lehetnek tutorok, és mit kell tudni róluk? Hogyan segíti a tutor a tanulók önálló tanulását?

Munkájához tartozik:

- a tanulói szükséglet elemzése
- szakmai haladás segítése, követése
- tanulás-módszertani tanácsok
- időterv-készítés
- tutori levelek
- konzultáció, tanácsadás
- feladatok értékelése

Mit kell figyelembe venni a tutornak a felnőttkori tanulás során?

- Megváltozik a tanulási képesség (pl. memória)
- Rossz tanulási szokások rögzültek.
- Partneri kommunikáció igénye.
- Igény az előzetes ismeretek, tapasztalatok beépítésére.
- „Gyakorlat orientált” tudást várnak.

Mi jellemző a tutori értékelésekre és ezeket hogyan lehet felhasználni a távtanulásban?

Milyen segítséget kaphat a távtanuló:

- a mentorától,
- a munkahelyi főnökétől,
- a tanuló társaitól?

Távtanulás, felnőttképzés ismeretek modul

A távtanulás segítése

Oktatási cél:

- elektronikus tesztek segítségével a résztvevők ismerjék meg (vagy tudatosítsák) a saját tanulási stílusukat;
- ötletek, javaslatok bemutatása az írott alapú, valamint az audio-vizuális és az új technológián alapuló (számítógépes) tananyagok távtanulásához.

1. Hogyan kezdjen a tanuláshoz?

A távtanulás az oktatócsomag tanulmányozásával kezdődik, amelynek során a tanuló felmérheti a képzés célját és követelményeit, ill. összevetheti ezeket a saját céljaival, tanulási motivációjával. Tájékozódhat az oktatócsomag feldolgozásának módjáról (milyen sorrendben haladhat, mindent meg kell-e tanulnia stb.) és megtervezheti a tanulás módszerét.

A saját módszer kialakítását segíti, ha valaki tisztában van a saját személyiségtípusával és tanulási stílusával.

E-teszt kitöltése:

- Az egyes tanulási stílusok jellemzői,
- Személyiségtípusok és tanulási jellegzetességek

2. Írott anyagok (tankönyvek) használata

A tankönyvből való eredményes tanulás módszere:

- előzetes áttekintés,

- figyelmes olvasás,
- gondolkodás.

Az eredményes tanulás feltétele a hatékony olvasás. Ennek többféle módszere van:

- kulcsszavak keresése (tanulói feladatvégzés),
- lényeges pontok és mellékinformációk elkülönítése (tanulói feladat),
- jegyzetelés.

A jegyzetelés célja:

- aktív munkára készítet;
- segít az összefüggések megértésében;
- elősegíti a vizuális emlékezést;
- rögzíti az elhangzottakat;
- lehetővé teszi az írásban talált vagy előadáson hallott ismeretanyag egyszerűsített, tömörített tárolását;
- az ismétlések nélkülözhetetlen eszköze.

A jegyzetelés főbb szabályai:

1. Első olvasás alkalmával ne jegyzeteljen. Először olvassa el a szöveget, majd újból olvassa át, és csak a leglényegesebb dolgokat jegyzetelje ki.
2. Ne készítsen túl sok feljegyzést.
3. Használja a saját szavait.
4. Használjon rövidítéseket.
5. Ne használjon egész mondatokat. Használjon kulcsszavakat.
6. Használjon fejléceket / címekeket.
7. Emelje ki a főbb pontokat.
8. Próbáljon meg ábrákat és jeleket alkalmazni.
9. Számozza meg a főbb pontokat.
10. Átláthatóan készítse jegyzeteit, így azokat később is meg fogja érteni.
11. Jegyzetelésnél írja fel a forrást és az oldalszámot, arra az esetre, ha újból szüksége lenne arra a szövegre.
12. A jegyzeteit úgy tárolja, hogy azokat könnyen megtalálja.

2. Audiovizuális és új technológián alapuló tananyagok használata

Néhány típusa:

- hangkazetták, audio CD-k,
- televíziós adások,
- videokazetták,
- számítógépes oktatóprogramok (e-learning),
- multimédia alapú csomagok,
- telefon- vagy videokonferencia.

Az audio, video anyagok lejátszása, valamint a televíziós adások megtekintése során követelmény, hogy az első lejátszás (meghallgatás) után a tanulásban legyenek

megfigyelési szempontok, amelyek alapján koncentrálnék a figyelem. Ez elősegíti a további tanulást.

Milyenek a jó multimédiás tananyagok?

A multimédia olyan számítógépes környezet, amely audio, állóképi és video információk interaktív feldolgozására alkalmas.

Példák bemutatása elektronikus tananyagra:

- Történelem 9. oszt.
- Matematika 9. oszt.
- Magyar irodalom előkészítő
- Személyközi készségek

Távtanulás, felnőttképzés ismeretek modul

Az eredményes tanulás módszerei

Oktatási cél:

- Bemutatni a sikeres távtanuláshoz szükséges körülményeket; a tanulás megfelelő ütemezését és a vizsgára készülés hatékony módszerét.

1. A tanulási körülmények biztosítása

A tanulás megkezdése előtt biztosítani kell a megfelelő külső és belső feltételeket. A környezet nagymértékben befolyásolhatja a tanulást, pl.:

- a környezet zajszintje,
- a megvilágítás,
- a tanulás időpontja,
- szociális szükségletek stb.

Ezért a tanuláshoz meg kell szervezni:

- a megfelelő helyet,
- a szükséges eszközöket, forrásokat,
- és a tanulásra fordított időt.

A távtanulás eredményességének egyik alapja a megfelelő időbeosztás, vagyis:

- megtervezni a tanulás idejét
- és jól kihasználni a tanulásra fordított időt

Ehhez át kell tekinteni az oktatócsomag útmutatóját, amely tájékoztatja a tanulót, hogy milyen hosszú a képzés és milyen tanulási útvonalat választhat. Ezután - az alábbi kérdések átgondolásával - felállítható a tanulási program:

- hány hétig/hónapig tart a tanulás,
- lesznek-e olyan hetek, amikor sok időt kell szánni a tanulásra (pl. leadandó feladat, vizsga)?
- lesznek-e olyan hetek, amikor kevés idő lesz a tanulásra (pl. családi, munkahelyi elfoglaltságok)?

A hatékony tanulás egyik legnagyobb akadálya a koncentráció gyengesége. Mindenki másként tud figyelni, ezért a tanulás módját ehhez kell igazítani pl.:

- rövid időtartamokban, hosszabb szünetekkel?
- rövid időtartamokban, rövid szünetekkel?
- hosszabb időtartamokig, rövid megszakításokkal?
- hosszabb ideig, hosszabb megszakításokkal?
- a témától függően eltérő ideig?

Nagy segítséget nyújt a tanulás során, az ún. „kérdésbank”, „kérdéstár” összeállítása. Segítségével – megfelelő időközönként – átismételve a tananyagot, sokkal hatékonyabbá válik a bevézés, majd később a visszaidézés folyamata.

A kérdések jellege pl.:

- tartalmazza, hogy...
- leírja, hogy...
- megállapítja .....törvényét,
- hány van belőle...
- miért történt...
- hogy működik...

A kérdéstár felhasználása az ismétlésre, bevésésre:

1. nap	A kiválasztott tananyag rész átolvasása, kérdések szerkesztése.
5. nap	Válaszolás a kérdésekre, az elfelejtett vagy helytelen válaszokhoz ismét átnézni a tananyagot.
10. nap	10 perc alatt válaszolni a kérdésekre.
15. nap	mint a 10. nap

2. A vizsga

A vizsgára való felkészülés, a vizsgapánik elkerülése miatt a tanulónak át kell gondolnia a vizsgához való viszonyát.

- Mi történik, ha nem sikerül?
- Mi várható a vizsgától?
- Mire jó a félelem?
- Egyetlen vizsga sem olyan borzalmas, mint a híre.
- Hogyan zajlik egy vizsga?
- Az izgalom minél később jöjjön!
- Ne játsszuk meg az áldozati bányát!
- Ne változtassunk a normális életvitelünkön!
- Engedjük át a vizsgahisztériát másoknak!
- A legjobb nyugtatószer az önbizalom.

Felkészülés az eredményes vizsgára:

- 1) Idejében kell kezdeni!
- 2) Időben kell befejezni!
- 3) Hogyan kell ütemezni a tanulást?

Az írásbeli vizsga sajátosságai:

- Előbb gondolkodni, azután írni!
- A kérdések legpontosabb megértésére és a legszükségesebb válaszra kell törekedni.
- Időt kell hagyni a végső áttekintésre
- Azokat a feladatokat is el kell kezdeni, amit nem tud teljesen megoldani
- Ügyelni kell arra, hogy a túl alapos, hosszú válaszok ne vegyék el az időt a többi feladattól
- Olvashatóan kell írni
- Vigyázat, mások is hibázhatnak (nem biztos, hogy a szomszéd tudja a helyes megoldást)
- Az elkészült válaszok ellenőrzése, javítása.

Néhány tanács a szóbeli vizsgához:

- Legyen a vizsgának beszélgetés jellege!
- Hangosan gondolkodni!
- Apróságok miatt nem szabad leállni.
- Az idegességet ne leplezzük, de ne is fitogtassuk!
- Nincs olyan kilátástalan helyzet, amelynek ne lenne valamilyen megoldása.

A távoktatás befejezése után a tanuló résztvevője lehet a képzés értékelésének, ezért a képzés szervezői felkérlik, hogy értékelje pl.

- a tananyagot, amelyből tanult,
- a tutor támogatását,
- a konzultációk szervezettségét és tartalmát,
- az oktatásszervezés színvonalát,
- a vizsgák jellegét, formáját stb.

A távoktatásban nagy hangsúlyt fektetnek a tanulók elégedettségére, ezért egy-egy képzés során számtalan formában (kérdőívek, interjúk, csoportos beszélgetések stb.) kérhetik a véleményüket.

Irodalomjegyzék:

Európa kézikönyv az élethosszig tartó tanulásról

Főszerkesztő: Sz. Tóth János, társszerkesztők: Mihályfi Márta és Sum István. Kiadó: Magyar Népfőiskolai Társaság, Szent István Egyetem Jászberényi Főiskolai Kar Bp. 2001. 633 l.

Kraiciné Dr. Szokoly Mária: Felnőttképzési módszertár

ÚMK, Bp., 2004.

Dr. Henczi Lajos: Felnőttképzési menedzsment

Perfekt Kiadó Budapest, 2005. 334 p.

Zachár László: Felnőttképzés, munkaerő-piaci képzés tervezése

Pécsi Tudományegyetem Természettudományi Kar Felnőttképzési és Emberi Erőforrás Fejlesztési Intézet, Pécs, 2003. 152 oldal

Benedek, András – Csoma, Gyula – Harangi, László (főszerk.) (2002): Felnőttoktatási és -képzési lexikon. Budapest, Magyar Pedagógiai Társaság – OKI Kiadó – Szaktudás Kiadó Ház

Durkó, Mátyás – Szabó, József (2000): Az ezredforduló andragógiája. In: Filla, Wilhelm – Gruber, Elke – Hinzen, Heribert – Jug, Jurij (szerk.): A felnőttképzés története Közép-Európában: A II. világháborútól az ezredfordulóig. [Nemzetközi felnőttoktatás és együttműködés sorozat 7. kötet.] Budapest, Német Népfőiskolai Szövetség Nemzetközi Együttműködési Intézete Budapesti Projektirodája, 28-42. p.

Harangi, László – Hinzen, Heribert – Sz. Tóth, János (szerk.) (1998): Nemzetközi nyilatkozatok és dokumentumok a felnőttoktatásról és az egész életen át tartó tanulásról. [Nemzetközi felnőttoktatás és együttműködés sorozat 4. kötet.] Budapest, Német Népfőiskolai Szövetség Nemzetközi Együttműködési Intézete Budapesti Projektirodája

Zrinszky, László (1996): A felnőttképzés tudománya. Bevezetés az andragógiába. (Budapest), OKKER Oktatási Iroda

Kovács Ilma: Új út az oktatásban? A távoktatás (Második, bővített kiadás)

OKKER Budapest, 2005.

Elektronikus formában elérhető: www.tavoktatas.lap.hu

Kovács Ilma: Nyitott képzések franciaországi példákkal

Nyitott Szakképzésért Közalapítvány, Bp. 1999.

Lajos Tamás, Szűcs András: A távoktatás helyzete és fejlesztésének távlatai Magyarországon A Magyar Nemzeti Távoktatási Tanács kiadványa Budapest, 1993

Zarka Dénes: Szemelvények a nyitott szakképzés módszertanából Tanulmányok a nyitott szakképzésről 2.

A Műegyetemi Távoktatási Központ kiadványai, 2. kötet 273-291. Sorozat szerkesztő: Dr. Papp Lajos Budapest, 1999. Műegyetemi Távoktatási Központ

Szűcs András: Tanulmányok a nyitott szakképzésről 3. Nemzetközi tapasztalatok Az európai uniós szakértők hozzászólásainak összegzése

A Műegyetemi Távoktatási Központ kiadványai, 3. kötet 7-16. Sorozat szerkesztő: Dr. Papp Lajos Budapest, 1999. Műegyetemi Távoktatási Központ

Dr. Szűcs András: Az elektronikus távoktatás helyzete és perspektívái

Educatio XII. évf. 3. szám 377-388. Budapest, 2003 – ősz

Dr. Szűcs András: E-learning: Nemzetközi trendek és tapasztalatok Jubileumi Tudományos Konferencia (előadás)

Széchenyi István Egyetem, Győr Konferencia kiadvány, p. 376-382 Győr, 2004.
november 03.

Dr. Szűcs András - Dr. Papp Lajos: Biztató kezdet után, egyenletes fejlődés előtt

Felnőttképzés II. évf. 2. szám 35-42. Budapest, 2004. A Nemzeti felnőttképzési Intézet folyóirata.

Illyné Újvári Irén – Szabó József – Szentpétery Zsolt – Szilágyi Ágnes – Zoltai Márta:
Segítség! Tanulok!? Kézikönyv nyitott- és távoktatásban tanulóknak

SZÁMALK, Bp. 1998.

Walter F. Kugemann: Megtanulok tanulni

Gondolat Kiadó, Bp. 1981.

James Deese – Ellin K. Deese: Hogyan tanuljunk?

Panem Kft., Bp.1992.

Oroszlány Péter: Könyv a tanulásról

Alternatív Közgazdasági Gimnázium Alapítvány, Bp., 1994.

Hogyan tanuljunk felnőttként a távoktatásban? – multimédiás Cd. Szent István Egyetem, Közép-Magyarországi Regionális Távoktatási Központ, Gödöllő, 2004.

Linkek

www.nfi.gov.hu (Nemzeti Felnőttképzési Intézet)

<http://www.eaeabudapest.hu/> (Európai Felnőttképzési Társaság)

<http://www.felnottkepzes.lap.hu>

<http://www.tavoktatás.lap.hu>

www.eu.nepfoiskola.hu (Európa Tanulmányok az élethosszig tartó tanulás)

www.civil.nepfoiskola.hu (Művelődési színterek a civil szervezetekben)

www.eden-online.org (European Distance and E-learning Network)

www.elearningeuropa.info

www.om.hu (Oktatási Minisztérium)

www.fmm.gov.hu (Foglalkoztatáspolitikai és Munkaügyi Minisztérium)

www.felnottkepzes.lap.hu

www.tavoktatás.lap.hu

www.e-learning.lap.hu

[www.akkreditáció.lap.hu](http://www.akkreditacio.lap.hu)

<http://www.mek.iif.hu> (Magyar könyvtári információ)